

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีที่ใช้ในการศึกษา โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประชากรและการเลือกตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมโดยตรง ด้วยการ ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จากประธานกลุ่มหรือผู้นำกลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มและ สมาชิก ข้อมูลการผลิต การตลาดของกลุ่ม รวมถึงข้อมูลต่างๆ ที่จะใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกลุ่ม และข้อมูลบางส่วนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมถึงผู้รู้จากหน่วยงานอื่นๆ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำการ เก็บรวบรวมไว้แล้วได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร และเอกสารทางวิชาการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมที่สำคัญได้แก่ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พัฒนา ชุมชน พัฒนาการอำเภอ ในจังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษากลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทั้งสาม จังหวัด โดยใช้วิธีการสอบถามเฉพาะประธานกลุ่มหรือผู้นำกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม ซึ่งแบบสอบถามจะ ประกอบไปด้วยคำถาม 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมของทั้งสามจังหวัด ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่ม สมาชิก และประธานกลุ่ม เช่น จำนวนสมาชิก อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่ ก่อตั้งกลุ่ม เป็นต้น ข้อมูลด้านการผลิต เช่น รูปแบบ ลวดลายผ้าที่ผลิต ลักษณะการทำงาน วัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ เป็นต้น และข้อมูลด้านการตลาด เช่น ช่องทางการจำหน่าย ยอดขาย ราคาสินค้า และลักษณะของลูกค้า เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมของทั้งสามจังหวัด เป็นคำถามที่สร้างขึ้นตามแบบจำลอง CIPP ให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นและให้คะแนน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1) ข้อมูลด้านบริบท (Context) เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม ความสอดคล้องของการดำเนินงานกับเป้าหมายที่วางไว้

2) ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความพอเพียงและความเหมาะสมในด้านสมาชิก วัตถุประสงค์ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สาธารณูปโภค และงบประมาณ ของกลุ่ม เป็นต้น

3) ข้อมูลด้านกระบวนการ (Process) เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกลุ่มด้าน การบริหารกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิก การผลิต การตลาด และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

4) ข้อมูลด้านผลผลิต (Product) เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อกระบวนการทำงานของกลุ่มในแต่ละด้าน

ซึ่งการให้คะแนนในแบบจำลอง CIPP มีระดับทั้งหมด 5 ระดับ คือ

5 = มากที่สุด	4 = มาก
3 = ปานกลาง	2 = น้อย
1 = น้อยที่สุด	

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมของทั้งสามจังหวัด ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคด้านวัตถุดิบ แรงงาน เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ การผลิต การตลาด ผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

โดยแบบสอบถามที่จะจัดทำขึ้นนั้นจะมีการทดสอบแบบสอบถามเพื่อทดสอบความเที่ยงตรง เมื่อสร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และทำการแก้ไขและปรับปรุงหากมีข้อแนะนำ หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปทำการทดลองสอบถาม (Pretest) ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามก่อนการนำไปใช้จริง

3.2 ประชากรและการเลือกตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมที่ได้รับรางวัลในระดับ 4 ดาว ขึ้นไปของจังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา จากการคัดสรรให้เป็นสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ปี 2547 เฉพาะในส่วนที่เป็นชุมชนเท่านั้น รายละเอียดเป็นดังนี้

1. จังหวัดสุรินทร์ มีกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมที่ได้รับระดับ 4 ดาวขึ้นไปจำนวน 30 กลุ่ม กลุ่มที่ได้ระดับ 5 ดาว มีจำนวน 12 กลุ่ม และกลุ่มที่ได้ระดับ 4 ดาว จำนวน 18 กลุ่ม
2. จังหวัดชัยภูมิ มีกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมที่ได้รับระดับ 4 ดาวขึ้นไปจำนวน 25 กลุ่ม กลุ่มที่ได้ระดับ 5 ดาว มีจำนวน 4 กลุ่ม และกลุ่มที่ได้ระดับ 4 ดาว จำนวน 21 กลุ่ม
3. จังหวัดนครราชสีมา มีกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมที่ได้รับระดับ 4 ดาวขึ้นไปจำนวน 11 กลุ่ม กลุ่มที่ได้ระดับ 5 ดาว มีจำนวน 3 กลุ่ม และกลุ่มที่ได้ระดับ 4 ดาว จำนวน 8 กลุ่ม

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมที่ได้รับรางวัลในระดับ 4 ดาว ขึ้นไปของจังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา

ระดับ	สุรินทร์	ชัยภูมิ	นครราชสีมา
ระดับ 5 ดาว	12	4	3
ระดับ 4 ดาว	18	21	8
รวม	30	25	11

ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน 2547

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาและงบประมาณในการศึกษา จึงทำการเลือกตัวอย่างโดยใช้จำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมของจังหวัดนครราชสีมาซึ่งเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมที่ได้รับการคัดสรรในระดับ 4 ดาวขึ้นไปเป็นจำนวนน้อยที่สุด คือ 11 กลุ่ม แบ่งเป็น เป็นระดับ 5 ดาว 3 กลุ่ม และระดับ 4 ดาว 8 กลุ่ม เป็นเกณฑ์ในการเลือกของสองจังหวัดที่เหลือ โดยเลือกให้มีสัดส่วนเดียวกันคือ ระดับ 5 ดาว 3 กลุ่ม และระดับ 4 ดาว 8 กลุ่ม ของทั้งสามแห่ง โดยในจังหวัดสุรินทร์และชัยภูมิจะทำการเลือกโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตามสัดส่วนที่ต้องการ แต่อย่างไรก็ตามจะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดหรือปัจจัยภายนอกที่ผู้วิจัยไม่สามารถกำหนดได้ นั่นคือการให้ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มและ

ข้อจำกัดในการเดินทางไปยังสถานที่ตั้งของกลุ่ม โดยรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาของแต่ละจังหวัดแสดงดังตารางที่ 3.2 - 3.4

ตารางที่ 3.2 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสุรินทร์

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่
1	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านนาโพธิ์	36 ม.11 ต.เขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอกุฉินารายณ์ จ.สุรินทร์
2	หัตถกรรมสตรีทอผ้าไหมบ้านสวาย	3 ม.1 ต.สวาย อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์
3	กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหมบ้านหนองรัตน	23 ม.8 ต.เมืองที่ อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์
4	กลุ่มรวมพลังพัฒนา	202 ม.5 ต.สวาย อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์
5	กลุ่มใหม่สร้างสรรค์บ้านสวาย	22/1 ม.2 ต.สวาย อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์
6	ทอผ้าไหม บารู	55 ม.9 ต.ตั้งใจ อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์
7	กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง	179 ม.1 ต.ท่าสว่าง อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์
8	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านปราสาท	135 ม.6 ต.ตาอึ้ง อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์
9	กลุ่มแม่บ้านสวาย	22 ม.6 ต.สวาย อ.เมืองสุรินทร์ จ.สุรินทร์
10	กลุ่มสตรีตำบลตาถูก	76 ม.1 ต.ตาถูก กิ่งอำเภอกุฉินารายณ์ จ.สุรินทร์
11	กลุ่มสตรีตำบลปราสาททอง	94 ม.6 ต.ปราสาททอง กิ่งอำเภอกุฉินารายณ์ จ.สุรินทร์

ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน 2547

ตารางที่ 3.3 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดชัยภูมิ

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่
1	กลุ่มสตรีสหกรณ์ทอผ้าไหมบ้านเข้ว่า บูรพาชัย	111 ม.14 ต.บ้านเข้ว่า อ.บ้านเข้ว่า จ.ชัยภูมิ
2	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านด่อน	4 ม.6 ต.บ้านเข้ว่า อ.บ้านเข้ว่า จ.ชัยภูมิ
3	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหลุมโพธิ์เพชร	31/1 ม.17 ต.บ้านเข้ว่า อ.บ้านเข้ว่า จ.ชัยภูมิ
4	กลุ่มสตรีสหกรณ์ผ้าทอมืออำเภอบ้านเข้ว่า	155/7 ม.1 ต.บ้านเข้ว่า อ.บ้านเข้ว่า จ.ชัยภูมิ
5	กลุ่มอาชีพทอผ้าไหมบ้านนาวัง	78 ม.2 ต.นาเสียว อ.เมืองชัยภูมิ จ.ชัยภูมิ
6	กลุ่มอาชีพทอผ้าไหมบ้านนาเสียว	263 ม.1 ต.นาเสียว อ.เมืองชัยภูมิ จ.ชัยภูมิ
7	กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านเสียวน้อย	6/1 ม.1 ต.บ้านเล่า อ.เมืองชัยภูมิ จ.ชัยภูมิ
8	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านใหม่พัฒนา	850 ม.1 ต.บ้านเข้ว่า อ.บ้านเข้ว่า จ.ชัยภูมิ
9	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านเข้ว่าเจริญ 2	169 ม.1 ต.บ้านเข้ว่า อ.บ้านเข้ว่า จ.ชัยภูมิ
10	กลุ่มทอผ้าคุ้มหลังอำเภอบ้านเข้ว่า	453 ม.1 ต.บ้านเข้ว่า อ.บ้านเข้ว่า จ.ชัยภูมิ
11	กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านเข้ว่าวัฒนา 2	380 ม.1 ต.บ้านเข้ว่า อ.บ้านเข้ว่า จ.ชัยภูมิ

ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน 2547

ตารางที่ 3.4 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดนครราชสีมา *

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่
1	แม่บ้านโนนตู-โนนจาน	99 ม.2 ต.โนนจาน กิ่งอำเภอบัวลาย จ.นครราชสีมา
2	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคิมมะอุ-สวนหมอน	62/1 ม.3 ต.หนองหว้า กิ่งอำเภอบัวลาย จ.นครราชสีมา
3	มัดหมี่ทอผ้าไหม	73 ม.11 ต.หูล่งประตู อ.ห้วยแถลง จ.นครราชสีมา
4	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านแฝก-โนนสำราญ	237 ม.4 ต.สามเมือง กิ่งอำเภอสีดา จ.นครราชสีมา
5	แปรรูปผลิตภัณฑ์จากเส้นไหม	99 ม.5 ต.ลองเมือง อ.จักราช จ.นครราชสีมา
6	กลุ่มปลูกม่อน เลี้ยงไหมบ้านโคกพะงาด	90 ม.2 ต.ชามสมบูรณ์ อ.คง จ.นครราชสีมา
7	กลุ่มทอผ้าไหมชามสมบูรณ์	17 ม.12 ต.ชามสมบูรณ์ อ.คง จ.นครราชสีมา
8	ทอผ้าไหม	107 ม.1 ต.หูล่งประตู อ.ห้วยแถลง จ.นครราชสีมา
9	กลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมบ้านตู	29 ม.6 ต.เมือกปัก อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา
10	กลุ่มไหมเมืองย่าบาติก	154/1 ม.18 ต.ตะคุ อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา
11	กลุ่มสตรีผ้าไหมทอมือบ้านแปะ	50 ม.13 ต.ตะคุ อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา

ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน 2547

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปในการผลิตผ้าไหมของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา จะใช้วิธีการพรรณนา ประกอบกับการใช้ตารางและตัวเลขต่างๆ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆ ซึ่งจะประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของกลุ่ม สมาชิก และประธานกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ การผลิต การตลาด และราคาผลิตภัณฑ์

2. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทั้งสามแห่ง จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ มีรายละเอียดดังนี้ คือ

1) การวิเคราะห์โดยใช้ Diamond Model ของ Michael E. Porter มาประยุกต์เป็นหลัก ซึ่งจะมีวิธีการศึกษาตามองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ คือ ปัจจัยทางด้านอุปทาน (Factor Condition) ปัจจัยด้านอุปสงค์ (Demand Condition) ความพร้อมของอุตสาหกรรมสนับสนุนและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง (Related and Supporting Industries) และ กลยุทธ์ โครงสร้าง และ

* จังหวัดนครราชสีมาสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้เพียง 10 กลุ่ม เนื่องจากไม่สามารถติดต่อประธานหรือผู้นำกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเส้นไหมได้

สภาพการแข่งขันขององค์กรธุรกิจ (Firm Strategy, Structure and Rivalry) รวมทั้ง โอกาสและสถานะที่เปลี่ยนแปลงไป และบทบาทของรัฐบาล โดยจะใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งทุติยภูมิและปฐมภูมิ

2) การวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง CIPP เป็นการวิเคราะห์ใน 4 ด้าน คือ ประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลผลิต (Product) ของกลุ่ม โดยจะใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งทุติยภูมิและปฐมภูมิ โดยมีเกณฑ์กำหนดค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 5.00 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.49 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.49 – 2.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.49 – 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.49 – 0.00 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม เป็นการประเมินโดยพิจารณาใน 3 ประเด็น คือ ผลผลิต (Output) ผลกระทบ (Impact) และ ประโยชน์ที่ได้รับ (Utility) โดยจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 เพื่อให้ทราบผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทั้งสามแห่ง

3. การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดชัยภูมิ และ จังหวัดนครราชสีมา จะใช้วิธีการพรรณนา โดยจะใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ